

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آینه معرفت

(فصلنامه علمی - پژوهشی فلسفه و کلام اسلامی)

سال نوزدهم، شماره ۵۸ / بهار ۱۳۹۸

صاحب امتیاز:

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده الهیات و ادیان

مدیر مسئول:

دکتر حسن سعیدی

سر دبیر:

دکتر محمدعلی شیخ

مدیر داخلی:

دکتر زکریا بهارنژاد

اعضای هیئت تحریریه به ترتیب الفبا:

دکتر محمد ابراهیمی ورکیانی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر سیدعلی اکبر افجه‌ای (استاد دانشگاه علامه طباطبایی)، دکتر رضا اکبریان (استاد دانشگاه تربیت مدرس)، دکتر محسن جوادی (استاد دانشگاه قم)، آیت الله دکتر سیدحسن سعادت مصطفوی (دانشیار دانشگاه امام صادق)، دکتر حسن سعیدی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر محمدعلی شیخ (استاد دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر منوچهر صانعی (استاد دانشگاه شهید بهشتی) دکتر قربان علمی (دانشیار دانشگاه تهران)

همکاران علمی این شماره به ترتیب الفبا:

دکتر محمد ابراهیمی ورکیانی، دکتر حسین اترک، دکتر مصطفی آذرخشی، دکتر مسعود اسمعیلی، دکتر رضا اکبری، دکتر محمد رسول ایمانی، دکتر زکریا بهارنژاد، دکتر محسن جاهل، دکتر اسماعیل دارابکلایی، دکتر محمدعلی دیباجی، دکتر حسن سعیدی، دکتر مرتضی سمون، دکتر ابراهیم نوئی

مترجم چکیده‌ها:

دکتر محمد رضا عنانی سراب

ویراستار:

فروغ کاظمی

صفحه آرا:

مریم میرزایی

مدیر اجرایی:

حسین مقیسه (صادقی)

نشانی: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده الهیات و ادیان، دفتر مجله کد پستی: ۱۹۸۳۹۶۹۴۱۱

www.sbu.ac.ir/maaref/ayenehmarefat
E-Mail: ayenehmarefat@sbu.ac.ir

تلفکس: ۲۲۴۳۱۷۸۵ تلفن: ۲۹۹۰۵۶۹۴
چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه شهید بهشتی

در تاریخ ۹۱/۱۰/۲۵ طی نامه ۲۰۵۱۳۹/۳/۱۸ رتبه علمی پژوهشی فصلنامه آینه معرفت توسط کمیسیون نشریات وزارت علوم و تحقیقات و فناوری تمدید اعتبار شده است.

دسترسی به مقالات این نشریه آزاد است.

فصلنامه آینه معرفت در سایت زیر به طور تمام متن قابل بازیابی است:

www.ISC.gov.ir
www.SCJ.sbu.ac.ir
www.Magiran.com

پایگاه استنادی علوم جهان اسلام
پایگاه نشر دانش (پند)
بانک اطلاعات نشریات کشور (مگیران)

شروع انتشار: زمستان ۱۳۸۲

سال نشر: ۱۳۹۸

قیمت تک شماره: ۵۰۰۰ تومان

توجه: مسئولیت مطالب و نظریات مطرح شده در مقاله‌های این فصلنامه بر عهده نویسندگان آن است و چاپ آنها به معنای تأیید آنها نیست.

۱. راهنمای نگارش مقالات

- مشخصات نویسنده: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی و سازمان متبوع صاحب اثر (مؤلف / مترجم)، نشانی دقیق پستی و الکترونیکی و تلفن تماس در پایان مقاله آورده شود.
- تصمیم گیری در مورد چاپ مقاله‌ها توسط هیئت تحریریه و دو داور متخصص در بازه زمانی ۵ ماه صورت می‌پذیرد.
- مقاله در نشریه دیگر چاپ نشده یا همزمان برای سایر مجلات ارسال نشده باشد.
- در مقاله‌هایی که بیش از یک مؤلف دارد باید نویسنده مسئول مشخص شود و مقاله‌های دانشجویان در مقطع تحصیلات تکمیلی با معرفی استاد راهنما برای داوری ارسال خواهد شد.
- مسئولیت مطالب مندرج در مقاله‌ها بر عهده نویسنده (یا نویسندگان) است.

۲. ساختار مقاله و روش نوشتن آن

- عنوان مقاله ناظر بر موضوع تحقیق، کوتاه و رسا باشد.
- چکیده؛ حدود ۲۰۰-۱۵۰ کلمه به زبان فارسی و انگلیسی نوشته شود و دربردارنده شرح کوتاه و جامع محتوای نوشتار باشد، شامل: بیان مسئله؛ هدف؛ ماهیت پژوهش و نتیجه باشد.
- مقاله‌های ارسالی مرتبط با زمینه‌های تخصصی فلسفه و کلام اسلامی به زبان فارسی، پذیرفته می‌شود.
- مقاله‌ها در کادر مشخص شده مجله (راست، چپ و پایین ۴/۵ سانتیمتر و بالا ۶ سانتیمتر) و قلم زر ۱۳، حداکثر ۲۲ صفحه - تنظیم شود.
- دریافت مقاله فقط از طریق سامانه پند، سامانه مدیریت نشر به آدرس www.scj.sbu.ac.ir امکان پذیر است.

۳. فهرست منابع و مأخذ

کتاب: نام خانوادگی، نام (نویسنده)، عنوان کتاب، شماره جلد، نام مترجم یا مصحح و غیره، محل نشر، نام ناشر، سال نشر.

مقاله:

الف) چاپ شده در مجموعه یا دایرةالمعارف :

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، عنوان مجموعه یا دایرةالمعارف، اهتمام کننده، محل نشر، نام ناشر، سال نشر، صفحه‌ها.

ب) چاپ شده در مجلات:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام مجله، دوره یا جلد، شماره (فصل / ماه و سال)، صفحه‌ها.

ج) چاپ شده در روزنامه:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام روزنامه، شماره (روز و ماه و سال)، صفحه.

پایان نامه و منابع الکترونیکی: نام خانوادگی، نام، نام مقاله، آدرس اینترنتی، تاریخ

از نویسندگان محترم تقاضا می‌شود از ارسال مقالاتی که مطابق شیوه‌نامه نیست، خودداری فرمایند؛ صرفاً مقالاتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند که مطابق شیوه‌نامه نگاشته شده باشند.

لطفاً میزان تحصیلات، رتبه و پایه علمی، محل کار دانشگاهی، شماره تلفن منزل و محل کار، تلفن همراه، نشانی، شماره کد یا صندوق پستی و پست الکترونیک خود را در برگه‌ای مجزا همراه مقاله ارسال نمایید.

فهرست مطالب

- ۷ حکمت صدرایی و جنسیت انسانی: تحلیلی بر پایه برخی مبانی هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و معرفت‌شناختی، علیرضا حسن‌پور - مجید ضیایی قهنویه - مهناز مظفری فر
- ۸ استنباط مدل‌های گوناگون یقین با نظر به امکانات درونی حکمت متعالیه، عبدالله صلواتی
- ۹ بررسی تطبیقی اندیشه‌های کلامی ابن‌تیمیه با شیعیان اثنی‌عشری با تکیه بر روایات ام سلمه (س) از رسول خدا (ص)، علی اصغر بنی‌حسن - محمد مهدی باباپور گل‌افشانی - ناصر رفیعی محمدی
- ۱۰ چالش‌های درونی سلفیه در تنقیح مبانی کلامی و عقیدتی با محوریت پدیده تکفیر و جوانب آن حمید ایماندار - حسین ظفری
- ۱۱ بررسی رویکرد کلامی شیعی به جایگاه مصلحت در استنباط احکام شرعی، علی قاسمی سید محمد موسوی بجنوردی - داود محمدجانی
- ۱۲ جایگاه قوه قدسیه در ایفای نقش مختصات نبی، محمد عباس زاده جهرمی
- ۱۳ طمأنینه محض: بررسی امکان وجود حالات نفسانی غیر التفاتی، عادل مقدادیان - مسعود صادقی
- Mulla Sadra's Theology and Gender: An Analysis Based on Anthological, Anthropological and Epistemological Principles, Alireza Hasanpour - Majid ziaei Ghahnavieh - Mahnaz Mozafarifar* 14
- Inferring Various Models of Certainty in View Drawing on the Inner Possibilities of Transcendental Wisdom, Abdollah Salavati* 15
- A Comparative Study of the Theological Thought of Ibn Teymeyyah with Those of Orthodox Shi'ites on the Basis of Um-al-Salameh's Narrations from the Holy Prophet of Islam, Ali Asghar Banihassan- Mohammad Mehdi Babapour Golafshani- Naser Rafiee Mohammadi* 16
- Salafiyah's Internal Challenges in devising Theological and Ideological Foundations with a Focus on the Phenomenon of Excommunication (Takfir), Hamid Imandar - Hossein Zaffari* 17
- Investigating the Shiite Theological Approach to the Position of Expediency in Deducing Religious Rules, Ali Ghasemi- Seyyed Mohammad Mousavi Bojnourdi- Davood Mohammadjani* 18
- Position of Sacred Capability in Playing the Role of Prophet's Exclusive Traits, Mohammad Abbaszadeh Jahromi* 19
- Pure Tranquility (Tuma'nina): Investigating the Possibility of Non-intentional Mental States, Addel Meghdadiyan- Masoud Sedeghi* 20

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۹۸

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۲۵۶۲۷

حکمت صدرایی و جنسیت انسانی:

تحلیلی بر پایه برخی مبانی هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و معرفت‌شناختی

علیرضا حسن پور*
مجید ضیایی قهنویه**
مهناز مظفری فر***

چکیده

هدف این مقاله بررسی مسئله جنسیت بر اساس هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و معرفت‌شناسی ملاصدرا است. با اینکه ملاصدرا به طور مستقیم به مسئله جنسیت نپرداخته است، ولی با بررسی برخی مؤلفه‌های هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و معرفت‌شناسی او می‌توان بر برخی از لایه‌های پنهان اندیشه این حکیم در این زمینه پرتوافکنند. انسان همانند دیگر موجودات سیر جوهری دارد و از نازل‌ترین مرتبه تا به فعلیت تام قوا ادامه پیدا می‌کند. در این تبدیل و تبدیل جوهری زنانگی و مردانگی متصور نیست. بر مبنای انسان‌شناختی جنسیت در هویت و حقیقت انسان سهمی نداشته و این ویژگی‌ها و تمایزات اموری عارضی است. در بخش معرفت‌شناختی به عقیده ملاصدرا انسان‌ها از نظر برخورداری از معرفت در یک مرتبه نیستند بلکه هر کسی از درجه‌ای از شناخت برخوردار است. اما تفاوت درجات معرفت را به تفاوت در مرتبه وجودی اشخاص بر می‌گرداند نه جنسیت آنها. در واقع زنانگی و مردانگی از ویژگی‌های نفس نباتی و بدن است، همان‌گونه که نباتات و حیوانات نیز چنین اوصافی دارند.

کلیدواژه‌ها: ملاصدرا، جنسیت، زنانگی، مردانگی، نفس انسانی.

a.hasanpour@ilam.ac.ir
m.ziaei@ilam.ac.ir
mozafari2277@yahoo.com

* عضو هیئت علمی گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه ایلام (نویسنده مسئول)

** عضو هیئت علمی دانشگاه ایلام

*** دانشجوی دکتری فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه ایلام

تاریخ دریافت: ۹۷/۸/۵ تاریخ پذیرش: ۹۸/۲/۲۸

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۹۸

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۲۵۶۸۲

استنباط مدل‌های گوناگون یقین با نظر به امکانات درونی حکمت متعالیه

عبداله صلواتی *

چکیده

در معرفت‌شناسی معاصر مدل‌های گوناگونی از یقین مطرح شد: همانند یقین روان‌شناختی، یقین معرفت‌شناختی، یقین اخلاقی، و یقین عینی و ذهنی. در این جستار سعی می‌شود بر پایه مدل‌های یقین در معرفت‌شناسی معاصر و امکانات درونی فلسفه ملاصدرا، مدل‌هایی از یقین در حکمت متعالیه استنباط و عرضه شود. بنابراین، پرسش پایه این جستار به این قرار است: چه مدل‌هایی از یقین در فلسفه ملاصدرا استنباط‌پذیر است؟ دستاوردهای این پژوهش عبارت‌اند از: یکم. برحسب تطورات فکری ملاصدرا، هفت مدل از یقین در فلسفه ملاصدرا استنباط‌پذیر است که عبارت‌اند از: یقین معرفت‌شناختی، یقین فلسفی یک، یقین فلسفی دو، یقین شهودی تام، یقین اخلاقی و روان‌شناختی، یقین عینی و ذهنی، یقین پیشاتأملی؛ دوم. می‌توان ملاصدرا را در فقره یقین به اعتباری برون‌گرا و به‌لحاظی درون‌گرا دانست؛ سوم. یقین پیشاتأملی به مثابه بنیان همه مدل‌های یقین در فلسفه ملاصدراست. یعنی بدون یقین پیشاتأملی هیچ یقینی شکل نمی‌گیرد. این پژوهش مسبق به سابقه نیست. **کلیدواژه‌ها:** یقین، معرفت‌شناختی، یقین فلسفی، یقین عینی، یقین پیشاتأملی، ملاصدرا.

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۹۸

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۲۷۴۷۵

بررسی تطبیقی اندیشه‌های کلامی ابن تیمیه با شیعیان اثنی عشری با تکیه بر روایات ام سلمه (س) از رسول خدا (ص)

علی اصغر بنی حسن*
محمد مهدی باباپور گل افشانی**
ناصر رفیعی محمدی***

چکیده

به سبب شهرت تضاد اندیشه‌های کلامی ابن تیمیه با دیگر فرقه‌های اسلامی و به ویژه شیعیان اثنی عشری، با نگاه تقریب و ایجاد زمینه وحدت و ترویج تفکر صواب و رفع اندیشه‌های باطل در فضایی خالی از تعصب نابجا، با روش تطبیقی به مقایسه چندین موضوع، با محوریت روایات رسیده از ام سلمه (س) - که مورد احترام فریقین است - پرداخته و بدین نتیجه دست یافتیم که؛ نظر ابن تیمیه، با شیعیان اثنی عشری؛ الف. در برخی موارد کاملاً موافق؛ (۱. جواز گریه بر میت؛ ۲. جواز زیارت قبور؛ ۳. جواز سلام و دعا بر مردگان و تأثیر پذیری آنان از زندگان)؛ ب. و در برخی موارد موافقت نسبی؛ (۱. ابن تیمیه، مسئله توسل و جواز آن را منوط به زمان حیات شخص مورد توسل می‌داند ولی شیعه اعم از زمان حیات و ممات آن را جایز می‌داند، ۲. ابن تیمیه بنا بر قولی مسئله تبرک را فقط در مورد کعبه قبول دارد، ولی شیعه مسئله تبرک را در تمام آثار انبیای الهی و صالحان و اماکن مقدسه می‌پذیرد)؛ ج. و تنها در برخی مسائل اختلاف نظر وجود دارد؛ (۱. تعیین مصداق اهل بیت رسول خدا (ص)؛ ۲. وجود فضائل خاص بر اهل بیت (ع)، مانند مسئله عصمت و برتری آنان بر دیگران؛ ۳. وجود علم غیب بر انبیاء و اولیاء الهی؛ ۴. برپایی مجالس عزاء بر اموات؛ ۵. نوحه سرایی؛ ۶. شد رحال) و این اختلاف را، بیشتر باید در مواردی چون اختلاف در منابع روایی این دو مکتب جستجو کرد.

کلیدواژه‌ها: ابن تیمیه، وهابیت، ام سلمه (س)، رسول خدا (ص)، شیعه.

* دانشجوی دکتری - مدرسی معارف اسلامی - قرآن و متون اسلامی (نویسنده مسئول) a.banihasan60@yahoo.com
** عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی m_babapour@sbu.ac.ir
*** عضو هیئت علمی جامعه المصطفی n.rafe110@yahoo.com

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۹۸

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
سکد مقاله: ۲۱۴۳۳

چالش‌های درونی سلفیه در تنقیح مبانی کلامی و عقیدتی با محوریت پدیده تکفیر و جوانب آن

حمید ایماندار*
حسین ظفری**

چکیده

تفسیر خاص از مفهوم تکفیر و توسعه مصادیق آن، از علل عمده مشی افراط‌گرایانه سلفیه جهادی به شمار می‌رود. باید تصریح نمود مبانی جریان مذکور در حوزه تنقیح مفهوم تکفیر، تضادهایی عمده با آراء بزرگان جریان سلفی‌گری داشته و به واقع سبب بروز چالشی درونی در نظام کلامی و عقیدتی مکتب سلفیه شده است. اعتقاد به جزئیت عمل جوارحی در تحقق مفهوم ایمان از سوی تکفیری‌ها عاملی اساسی در تلقی کفر عملی به عنوان کفر اعتقادی منجر به تکفیر است که در نهایت به تکفیر تارک نماز و یا مانع زکات بدون قید استحلال قلبی می‌انجامد. این در حالی است که در نگاه ابن تیمیه و البانی به عنوان دو تن استوانه‌های فکری سلفیه، صرفاً جزئیت تصدیق قلبی - و نه عمل جوارحی - در تحقق اصل ایمان لحاظ می‌گردد. به علاوه تکفیری‌ها منتسب به جریان سلفیه در تضادی آشکار با آراء برخی ائمه سلف ضمن مردود خواندن معذور بودن به جاهلان در مسائل شرک اکبر (در نگاه ایشان مباحثی چون استغاثه، توسل و... مصادیق شرک اکبر هستند) مانع‌گشت خشونت طلبانه خود را تکمیل نموده‌اند. تفسیر ناصواب از مفهوم حاکمیت الهی و عدم تمایز میان تکفیر معین و مطلق در تضاد با رأی قاطبه منتسبان به جریان سلفیه قرار داشته و از عوامل مهم در بسط دامنه تکفیر به شمار می‌رود.

کلیدواژه‌ها: سلفیه، تکفیر، ایمان، کفر، چالش‌های درونی.

hamidimandar@yahoo.com
hosein2@yahoo.com

* عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز (نویسنده مسئول)
** عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۰/۱۶ تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۲/۲۷

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۹۸

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۲۵۳۴۸

بررسی رویکرد کلامی شیعی به جایگاه مصلحت در استنباط احکام شرعی

علی قاسمی*

سیدمحمد موسوی بجنوردی**

داود محمدجانی***

چکیده

اصل مصلحت یکی از اصول اساسی در استنباط احکام شرعی در فقه شیعه است. مرجعیت مصلحت به عنوان منبع استنباط احکام شرعی ریشه در مبانی کلامی این اصل و قاعده دارد. در این مقاله به بررسی جایگاه مصلحت در اجتهاد و استنباط احکام شرعی با رویکرد کلامی شیعه پرداخته شده است. پژوهش حاضر پژوهشی توصیفی-تطبیقی است که به شیوه کتابخانه‌ای بر اساس تحلیل اسناد منابع کلامی و فقهی شیعه در زمینه اصل مصلحت انجام شده است. مبانی کلامی مصلحت در نظام تشریح از دیدگاه شیعه شامل عناصری همچون، کمال و سعادت، علم الهی، عدل الهی، حکمت الهی، حسن و قبح عقلی است. عنصر مصلحت صرفاً در نظام تشریح خدای متعال و در فرایند تشریح قوانین آسمانی مطرح نظر نیست، فرایند حاکمیت حاکم اسلامی در عصر حضور و غیبت نیز، در دایره این بحث بوده، دقیقاً به همین جهت اهمیت آن، دوچندان می‌گردد. در بررسی رویکرد کلامی شیعی به مصلحت این گونه نتیجه‌گیری می‌شود که تبعیت احکام از مصالح و مفاسد نفس الامری، از نتایج گزاره کلامی معروف در کلام شیعه است که می‌گوید: افعال خداوند متعال هدفمند است و فعل گزافی (بدون غرض و هدف) برای او محال است.

کلیدواژه‌ها: کلام شیعی، فقه شیعه، مصلحت، احکام شرعی.

a_qasemi@sbu.ac.ir

* عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی گروه فقه سیاسی (نویسنده مسئول)

** هیئت علمی گروه الهیات و معارف اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال m.mousavibojnordi@gmail.com

*** دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال d.mjani12017@gmail.com

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۹۸

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۲۶۸۶۰

جایگاه قوه قدسیه در ایفای نقش مختصات نبی

محمد عباس زاده جهرمی*

چکیده

مختصات نبی به آن دسته از ویژگی‌های نبی اطلاق می‌شود که او را از دیگر انسان‌ها جدا می‌کند و آنها را می‌توان در دریافت وحی، عصمت و معجزه خلاصه کرد. در این نوشتار درصدد تبیین مبدأ انسان‌شناسی این مختصات نبی به روش کتابخانه‌ای و تحلیلی مبتنی بر نگرش فلسفی هستیم. ابن سینا و ملاصدرا بر وجود قوه قدسیه نبی تأکید دارند، لذا به منظور انجام پژوهش، ابتدا ویژگی قوه قدسیه و رابطه آن با قوه حدس و عقل فعال - که در نگرش فلاسفه نقش ویژه‌ای در مختصات دارد - توضیح داده خواهد شد. در ادامه به نقش این قوه در دریافت وحی پرداخته خواهد شد و به کمک جایگاه این قوه نظریه رؤیای رسولانه بررسی و نقد خواهد شد. در قسمت بعد، نقش این قوه در خاصه دیگر نبی یعنی عصمت تبیین خواهد شد. در پایان رابطه این قوه با معجزه بررسی خواهد شد. از این منظر می‌توان افقی جدید بر تفاوت سحر و معجزه گشود.

کلیدواژه‌ها: قوه قدسیه، معجزه، وحی، عصمت.

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، بهار ۹۸

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله، ص ۲۶۴۱۴

طمأنینه محض: بررسی امکان وجود حالات نفسانی غیر التفاتی

عادل مقدادیان*
مسعود صادقی**

چکیده

وجود حالات نفسانی محض و غیر التفاتی به ویژه آگاهی محض از مسائل محل تلاقی فلسفه ذهن و فلسفه عرفان است. غالب احوال و مقامات مطرح از سوی عارفان دارای متعلق هستند. اما در منازل عرفانی گاه سخن از به دست آوردن احوال و مقاماتی است که داشتن متعلق درباره‌ی آنها بی‌معناست و لزوماً در مورد آن حال و مقام «به - از» معنا ندارد. معتقدان به این دیدگاه صرفاً با بررسی حالت آگاهی محض، به عنوان یک حالت نفسانی غیر التفاتی که از سوی عارفان گزارش شده است، در جهت اثبات وجود این نوع حالات استدلال کرده‌اند. اما به نظر می‌رسد حالات نفسانی غیر التفاتی دیگری نیز وجود دارد. یکی از این حالات نفسانی غیر التفاتی مقام عرفانی «طمأنینه محض» است. اما آیا حقیقتی به نام طمأنینه محض و بدون متعلق امکان پذیر و فهم پذیر است یا هر طمأنینه‌ای لزوماً دارای نسبت است و «به» متعلق وابسته است؟ می‌توان گفت که عارف در مرتبه‌ای از سیر و سلوک در حالتی قرار می‌گیرد که بی‌آنکه به چیزی قرار و آرام بیابد در فراخنایی از طمأنینه خواهد بود. روح او صرفاً در اطمینان است نه آنکه مطمئن به چیزی باشد. دو استدلال از منظر عرفانی بر تحقق طمأنینه محض می‌توان ارائه کرد: تلازم علم و طمأنینه و پیوند طمأنینه با تقدیر عهد الست در عرفان اسلامی.

کلیدواژه‌ها: تجربه عرفانی؛ آگاهی محض؛ طمأنینه محض؛ حیث التفاتی؛ حیث غیر التفاتی.

meghdadiyan@abu.ac.ir
masoudsadeghi@ut.ac.ir

* عضو هیئت علمی دانشگاه بین المللی اهل بیت علیهم السلام (نویسنده مسئول)
** عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

تاریخ دریافت: ۹۷/۹/۱۸ تاریخ پذیرش: ۹۸/۲/۲۵

Mulla Sadra's Theology and Gender: An Analysis Based on Anthological, Anthropological and Epistemological Principles

Alireza Hasanpour *
Majid ziaei Ghahnavieh **
Mahnaz Mozafarifar ***

Abstract

This paper is aimed at studying the topics related to gender from the perspective of Mulla Sadra's ontology, anthropology, and epistemology. Although he did not explicitly deal with this issue, considering some elements of his ontology, anthropology and epistemology can unveil some of the hidden layers of his thought in this regard. Man, as other entities, has a substantial progression extending from the lowest to the highest position as the full actualization of his potentialities. In this substantial transformation, femininity and masculinity are not conceivable. On the basis of Mulla Sadra's anthropology, gender has no contribution to the essence and truth of human beings, and is considered as accidental. In his epistemology, Mulla Sadra believes that humans are different with respect to acquiring knowledge; rather, they can achieve different degrees of knowledge. However, this distinction lies in the differences in the existential levels of individuals, not in their gender. In fact, femininity and masculinity are the characteristics of vegetative soul and body, similar to the state of the same attributes among plants and animals.

Key Terms: *Mulla Sadra, gender, femininity, masculinity, human soul.*

* University of Ilam

a.hasanpour@ilam.ac.ir

** University of Ilam

m.ziaei@ilam.ac.ir

*** University of Ilam

mozafari2277@yahoo.com

Inferring Various Models of Certainty in View Drawing on the Inner Possibilities of Transcendental Wisdom

Abdollah Salavati*

Abstract

In contemporary epistemology, various models of certainty have been proposed as follows: psychological certainty, epistemological certainty, moral certainty, and objective and subjective assurance. The present article is an attempt to infer and present models of certainty in transcendental wisdom based on certain models in contemporary epistemology and internal possibilities of Mulla Sadra's philosophy. Therefore, the major question posed in this article is: What models of certainty can be inferred from Mulla Sadra's philosophy? The results show that, first, according to Mulla Sadra's intellectual evolution, seven models of certainty can be deduced from Mulla Sadra's philosophy: epistemological certainty, philosophical certainty one, philosophical certainty two, total intuitive certainty, moral and psychological certainty, objective and subjective certainty, and Pre-Reflective certainty; Second, It is possible to conceive Mulla Sadra, in relation to certainty, both as an extrovert and internally oriented. Third, Pre-reflective Certainty is the foundation of all certainty models in Mulla Sadra's philosophy. There is no certainty without pre-reflective certainty.

Key Terms: *certainty, epistemological certainty, philosophical certainty, objective certainty, pre-reflective, Mulla Sadra.*

* Shahid Rajaei University

a.salavati@sru.ac.ir

Reception date: 97/8/9

Acceptance date: 98/2/21

A Comparative Study of the Theological Thought of Ibn Teymeyyah with Those of Orthodox Shi'ites on the Basis of Um-al-Salameh's Narrations from the Holy Prophet of Islam

Ali Asghar Banihassan *
Mohammad Mehdi Babapour Golafshani **
Naser Rafiee Mohammadi ***

Abstract

Due to the prominence of the opposition of Ibn Teymeyh's thoughts with other Islamic sects especially Orthodox Shia and by a consideration of religious sects approximation, creating unity, and removing incorrect thoughts in an unbiased way, we have tried to study several issues comparatively based on the traditions descended from Om-al-Salameh (supported by both sects). The conclusion is that Ibn Teymeyyah's views, in some cases, are consistent with those of Orthodox Shia as follows: (1) the legitimacy of crying over the dead; (2) the legitimacy of pilgrimage; (3) the legitimacy of greeting and praying for the dead and the effect of the living on the dead. In some cases there is partial consistency as follows: (1) based on Ibn Teymeyyah's views, invocation is limited to the life period; (2) he limits consecration to Kaaba only. There are some differences as well: (1) he limits the application of households members to the holy prophet; (2) he also limits the application of the special virtues such as chastity and superiority to the prophet; (3) he limits the application of foreknowledge to divine prophets; (4) he bans mourning for the dead; (5) he bans dirge; (6) he does not approve preparation for pilgrimage. The differences can be attributed to the different narrative sources of the two schools of thoughts.

KeyTerms: *Ibn Teymeyyah , Vahhabi , Om-al-Salameh, prophet of Islam, Shia.*

* Shahid Beheshti University

a.banihasan60@yahoo.com

** Shahid Beheshti University

m_babapour@sbu.ac.ir

*** Al-Mustafa International University

n.rafe110@yahoo.com

Salafiyah's Internal Challenges in devising Theological and Ideological Foundations with a Focus on the Phenomenon of Excommunication (Takfir)

Hamid Imandar*
Hossein Zaffari**

Abstract

The specific interpretation of the concept of excommunication (Takfir) and the designation of its applications are the major sources of the extremist Jihadist Salafism. It should be emphasized that the bases of the mentioned flaw in the context of defining excommunication are in contradiction with the views of Salafi authorities. In fact, this contradiction has created an internal challenge in the theological and ideological system of the school of Salafism. The Takfiri Salafists' belief in the details of practice for the realization of faith is an essential factor in the exaltation of practical disbelief which leads to excommunication of those who, for example, abandon the daily prayers or Zakat as disbelievers without considering their heart judgment. This is in direct contrast with the views of Ibn Taymiyyah and Al-Bani, the two important Salafi intellectual authorities, who put emphasis on the heart's approval as the realization of faith, not the body organs' acts. Moreover, consistent with their refutation of the views expressed by some of the movement Imams, the Takfiri Salafists refuse to confirm the principle of ignorance in relation to issues of major Shirk such as supplication. This has completed their violent manifesto. The false interpretation of the notion of divine sovereignty and the lack of distinction between absolute and definitive Takfir are in contradiction with the views of the majority and is the major source of the expansion of the applications of Takfir.

Key Terms: *Salafism, Takfir, faith, disbelief, internal challenges.*

* Shiraz University

hamidimandar@yahoo.com

** Imam Hossein University

hosein2@yahoo.com

Investigating the Shiite Theological Approach to the Position of Expediency in Deducing Religious Rules

Ali Ghasemi*

Seyyed Mohammad Mousavi Bojnourdi**

Davood Mohammadjani***

Abstract

One of the basic principles in inferencing religious rules in Shia jurisprudence is the principle of expediency. The justification of expediency as the source of inferencing religious rules is derived from the theological foundations of this principle. The present paper examines the position of expediency in Ijtihad and inferencing religious rules from a Shiite theological perspective. Adopting a descriptive-comparative library research strategy, the present study relied on an analysis of Shiite theological documents and jurisprudential sources with the theme of the principle of expediency. Theological foundations of expediency, from the Shia point of view, include the elements of perfection and prosperity, divine knowledge, divine justice, divine wisdom, rationality and goodness. The principle of expediency is not merely involved in divine legislation. The process of governance by the Islamic ruler in the era of presence and absence is also in the domain of this principle. Because of this reason, this principle gains more importance. The conclusion is that the adherence to noumenal goods and evils is the outcome of the famous theological statement in the Shiite theology which states: God's deeds are purposeful and the emanation of redundant deeds for Him is impossible.

Key Terms: *Shiite theology, Shiite jurisprudence, expediency, religious judgments.*

* Shahid Beheshti University

a_qasemi@sbu.ac.ir

** Islamic Azad University, North Tehran Branch

m.mousavibojnordi@gmail.com

*** Islamic Azad University, North Tehran Branch

d.mjani12017@gmail.com

Position of Sacred Capability in Playing the Role of Prophet's Exclusive Traits

Mohammad Abbaszadeh Jahromi*

Abstract

The prophet's exclusive traits refer to those attributes of the prophet which make a distinction between the prophet and other human beings. They can be summed up as revelation, infallibility and miracles. The present article is an attempt to explain the anthropological origin of these prophetic exclusive traits adopting a philosophical attitude complemented with an analytical library research strategy. Ibn Sina and Mulla Sadra emphasize the existence of the sacred capability. Therefore, we first explain the attribute of sacred capability and its relation to the ability of guessing and active reasoning, as important ingredients of philosophers' attitude. The role of this capability will be addressed in relation to revelation and subsequently the authority of this position will be used in the exploration and analysis of the apocalyptic dream. Afterwards, the role of this capability will be explained in the particular case of another exclusive trait, that is, infallibility. The relationship between this capability and miracle will come next. From this point of view, a distinction between magic and miracle is also made.

Key Terms : *sacred capability, revelation, miracle, infallibility*

* Jahrom University

m_abas12@yahoo.com

Reception date: 97/10/10

Acceptance date: 98/3/7

Pure Tranquility (Tuma'nina): Investigating the Possibility of Non-intentional Mental States

Addel Meghdadiyan *
Masoud Sedeghi **

Abstract

The existence of pure and non-intentional mental states, especially pure consciousness, is one of the issues which can be located where philosophy of mind and philosophy of mysticism coincide. Most of states and stations proposed by mystics have adjuncts. However, there are also some mystical states and stations that do not necessarily have adjuncts. The proponents of this view have simply argued for the existence of these kinds of states, merely by examining pure consciousness as a non-intentional mental state reported by the mystics. It appears that there are further non-intentional mental states. One of these non-intentional states is the "mystical" state of pure tranquility. The question can be raised whether a state known as pure tranquility can be assumed and comprehended. If not then the alternative is that it has an adjunct and it is necessarily directed to an object. It can be said that the mystic, in his progress path to God, falls in a state of pure tranquility without being linked to an object as an adjunct of the tranquility state. His spirit is in a state of certainty without having to be certain of something. From a mystical point of view, two arguments can be put forward for the realization of pure tranquility: the entailment of knowledge and tranquility, and the interconnection of tranquility and the primordial covenant in Islamic mysticism.

Key Terms: *mystical experience, pure consciousness, pure tranquility, intentionality, non-Intentionality, non-intentional mental state.*

* Ahlul Bayt International University

meghdadiyan@abu.ac.ir

** University of Tehran

masoudsadeghi@ut.ac.ir